

Załącznik do Uchwały
Nr / /2026
Rady Powiatu
Skarżyskiego
z dnia maja 2026r

**POWIATOWY PROGRAM DZIAŁAŃ
PROFILAKTYCZNYCH
W ZAKRESIE PROMOWANIA
I WDRAŻANIA
PRAWIDŁOWYCH METOD WYCHOWAWCZYCH
W STOSUNKU DO DZIECI W RODZINACH
ZAGROŻONYCH PRZEMOCĄ DOMOWĄ
W POWIECIE SKARŻYSKIM
NA LATA 2026 - 2030**

Powiat Skarżyski

Skarżysko– Kamienna 2026

SPIS TREŚCI

1. Wstęp.....	2
2. Akty prawne, mające istotne znaczenie w kontekście profilaktyki w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.....	3
3. Zagadnienia teoretyczne dotyczące przemocy domowej.....	4
3.1 Rodzaje przemocy stosowanej wobec dzieci oraz jej skutki.....	5
3.2 Skutki przemocy.....	5
4. Cele programu.....	6
5. Adresaci i realizatorzy Programu.....	10
6. Źródła finansowania programu.....	10
7. Monitoring i ewaluacja programu.....	10
8. Zakładane rezultaty.....	11

1. Wstęp

Rodzina stanowi pierwsze, naturalne i fundamentalne środowisko w życiu każdej jednostki ludzkiej. To rodzina jest gwarantem należącego do społeczeństwa głównie ze względu na pełnienie swoich ról i funkcji. W dobie licznych zagrożeń wynikających z przemian cywilizacyjnych, rozwoju cyfryzacji i elektroniki nieocenione są wzorce, autorytety i zachowania społeczne kształtowane w środowisku domowym. W obecnych czasach rodzina jest narażona na nadmiar bodźców oraz szum informacyjny, który przekłada się na zniekształcanie informacji, a zatem i na funkcjonowanie w środowisku domowym. Jednym z wielu zagrożeń dotyczących rodziny, wciąż aktualna jest przemoc domowa, która stanowi wyzwanie dla wielu instytucji m.in. pomocy społecznej, sądów, policji, oświaty, czy organizacji pozarządowych. Jasno ugruntowany cel możliwy staje się wtedy gdy działania są ujednolicone, spójne i przewidywalne, bo lepiej zapobiegać jak leczyć. Dlatego zgodnie z art.6 ust.3 pkt.2 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej do zadań własnych powiatu należy w szczególności opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą. Głównym założeniem Powiatowego Programu Działań Profilaktycznych w Zakresie Promowania i Wdrażania Prawidłowych Metod Wychowawczych w Stosunku do Dzieci w Rodzinach Zagrożonych Przemocą Domową w Powiecie Skarżyskim na lata 2026 – 2030 zwanego dalej Programem jest określenie działań profilaktycznych i sposobu wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową. Istotnym elementem systemu przeciwdziałania przemocy domowej jest profilaktyka. Rozumiana ona jest współcześnie jako ogół działań zmierzających do zmniejszenia prawdopodobieństwa pojawienia się niepożądanych zachowań. Badania naukowe pokazują, że najskuteczniejsze są działania całościowe, dobrze osadzone w kontekście społecznym takim jak rodzina i środowisku, w którym dziecko się wychowuje. Wszelkie działania zaproponowane w niniejszym Programie mają na celu dążenie do zapobiegania problemowi, jakim jest przemoc domowa.

Działania profilaktyczne można realizować na trzech poziomach. Wyróżnia się profilaktykę uniwersalną skierowaną do grup niskiego ryzyka. Działaniami obejmuje się szerokie niezdiagnozowane populacje. Profilaktyka selektywna adresowana jest do grup większego ryzyka. Celem działań jest ograniczenie głębokości i czasu trwania dysfunkcji, umożliwienie wycofania się z zachowań ryzykownych. Profilaktyka wskazująca adresowana jest do grup wysokiego ryzyka. Ma ona na celu przeciwdziałanie pogłębianiu się procesu chorobowego i degradacji społecznej oraz umożliwienie powrotu do prawidłowego życia społecznego (J.Szymańska, Programy profilaktyczne. Podstawy profesjonalnej psychoprofilaktyki, Ośrodek Rozwoju Edukacji 2021).

W średnio zadowalającym stopniu znajduje się poziom wiedzy pedagogicznej rodziców szczególnie w zakresie wychowania dzieci i młodzieży. Pomijane są aspekty związane z zaspakajaniem

fundamentalnych potrzeb małych dzieci, co z kolei wynika z niewłaściwych stylów wychowawczych. Współcześnie wyróżniamy trzy style: styl autokratyczny, liberalny i demokratyczny. Najbardziej niebezpiecznym jest styl autokratyczny. Zakłada on całkowite podporządkowanie oraz posłuszeństwo osoby dziecka wobec rodziców z pominięciem jego podmiotowości, potrzeb i zainteresowań. Styl liberalny jest również niepożądany w procesie wychowania, gdyż wiąże się z niekonsekwencją, co sprzyja rozwijaniu się niewłaściwych norm oraz postaw. Niniejszy Program oparty jest na wykorzystaniu pozytywnego stylu wychowania jakim jest styl demokratyczny, który zakłada podmiotowość we wzajemnym traktowaniu, tolerancji, akceptacji, szacunku, uwzględnienie i nazwanie uczuć oraz zwrócenie uwagi na potrzeby dziecka.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej nakłada na powiat obowiązek opracowania i realizacji programów służących działaniom profilaktycznym. Mając świadomość dużego znaczenia właściwego przebiegu procesu wychowawczego u dzieci oraz konieczność respektowania ich praw, realizując obowiązek nałożony przez ustawodawcę opracowano niniejszy Program. Dokument jest swoistym wzbogaceniem działań ujętych w Powiatowym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Skarżyskim na lata 2024-2030 poprzez promocję i wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową na terenie powiatu skarżyskiego.

2. Akty prawne, mające istotne znaczenie w kontekście profilaktyki przeciwdziałania przemocy domowej.

Podstawą opracowania oraz realizacji Programu jest artykuł 6 ust.3 pkt.2 Ustawy z dn. 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 poz. 1673) do zadań własnych powiatu należy w szczególności opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową. Ponadto prawne uwarunkowania stanowią:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz.U.1997 nr 78poz.483 ze zm.). Zgodnie z art. 72 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zapewnia ochronę praw dziecka, a każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.
- Ustawa z dn. 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. 2025 poz. 49)
- Ustawa z dn. 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2025 poz.1214)
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”(Dz.U. 2023 nr 209 poz. 1870)

- Ustawa z dn. 25 lutego 1964r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. 2026 poz. 236)
- Ustawa z dn. 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz.U. 2023 poz.292)
- Ustawa z dn. 14 grudnia 2016 r. Prawo Oświatowe (Dz.U. 2025 poz. 1043, 1160 i 1837 oraz z 2026 poz. 167 i 203)

3. Zagadnienia teoretyczne dotyczące przemocy domowej

Zgodnie z Ustawą o przeciwdziałaniu przemocy domowej zagadnienie to należy rozumieć jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie tego działania, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- narażając tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność w tym seksualną,
- powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym i psychicznym, wywołując u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- istotne naruszenie prywatności tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej,
- ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej (*G.Wrona – Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Komentarz*).

3.1 Rodzaje przemocy stosowanej wobec dzieci oraz jej skutki:

Przemoc domowa, a w szczególności przemoc wobec dziecka, jest kategorią zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Wynika z dysfunkcji w rodzinie, może być jej przyczyną lub skutkiem. Stosowanie przemocy w rodzinie, zwłaszcza wobec dziecka, trudne jest do ujawnienia, ponieważ dzieci nie potrafią się skutecznie bronić, a osoby dorosłe wstydzą się tego, że podlegały w dzieciństwie przemocy.

W literaturze przedmiotu wyróżnia się cztery rodzaje przemocy:

- 1) fizyczną – dotyczącą zachowań czynnych, od bicia poprzez zadawanie ran do zabójstwa,
- 2) psychiczną – zwaną też emocjonalnym krzywdzeniem, rozumie się przez nią obraźliwe słowa, poniżające uwagi i różnego rodzaju degradację werbalną,
- 3) seksualną, określaną też mianem wykorzystywania seksualnego czy kazirodztwa – jest to wykorzystywanie dziecka przez osoby dorosłe dla uzyskiwania przyjemności seksualnej (mogą to być

też takie formy zachowań, które niekoniecznie muszą opierać się na fizycznym kontakcie z ciałem dziecka),

4) zaniedbywanie dziecka – definiowane jako niezaspokojenie potrzeb dziecka, niezbędnych dla jego prawidłowego rozwoju. W niniejszym artykule poddano analizie ukrytą przemoc psychiczną wobec dziecka oraz zaniedbania wobec niego i wynikające z tych zachowań negatywne ślady w psychice dziecka doznającego przemocy (*M. Kliś*).

3.2 Skutki przemocy:

Dzieci wzrastające wśród przemocy przejawianej w domu doznają jej nie tylko wówczas, gdy są bezpośrednio maltretowane lub drastycznie zaniedbywane przez rodziców, ale także wówczas, gdy są świadkami przemocy stosowanej przez dorosłych (*Mellibruda*). Krzywdzenie dzieci przez dorosłych sprawców przemocy można podzielić na cztery kategorie działań:

1) Celowe wyrządzanie dziecku krzywdy fizycznej, traktowane jako sposób grożenia ofierze i jej kontrolowania,

2) Mimowolne wyrządzanie krzywdy fizycznej w czasie ataku na partnerkę (partnera), kiedy dziecko przypadkowo podejrze pod rękę lub kiedy próbuje interweniować,

3) Stwarzanie środowiska, w którym dzieci są świadkami przemocy lub jej skutków,

4) Wykorzystywanie dzieci do tego, by w wymuszony sposób kontrolować maltretowaną partnerkę.

Skutki oddziaływania przemocy domowej dorosłych wobec dzieci i młodzieży można także rozważać w aspekcie rozwojowym. Wiadomo, że w okresie niemowlęcym najistotniejszym aspektem rozwoju jest ukształtowanie się więzi emocjonalnych dziecka z jego otoczeniem. Możliwość tworzenia się pozytywnych relacji tego rodzaju jest fundamentem zdrowego rozwoju. Przemoc, np. w formie ingerencji sprawcy przemocy w opiekę nad dzieckiem, może uniemożliwić dziecku nawiązywanie pozytywnych więzi z obojgiem rodziców. Skutkiem tego mogą być trudności w nawiązywaniu późniejszych relacji dziecka z jego otoczeniem oraz zablokowanie rozwoju właściwych dla wieku zdolności i umiejętności. Na szczęście, jak pisze *Mellibruda*, wiele dzieci nie doznaje nieodwracalnych szkód z powodu doświadczania przemocy domowej w swej rodzinie. Troskliwy i wspierający opiekun może osłabić negatywny wpływ doświadczania przemocy, a jeśli zapewni się dzieciom bezpieczeństwo, mogą one powrócić do realizacji normalnych zadań rozwojowych.

Podejmując działania profilaktyczne należy analizować bardzo szerokie, możliwe uwarunkowania jej stosowania: psychologiczne, socjologiczne, sytuacyjne, rodzaj interakcji wewnątrzrodzinnych, ewentualne postawy autorytarne lub psychotyczne rodziców dziecka to w jakim stopniu relacje rodzinne są satysfakcjonujące dla poszczególnych osób w rodzinie oraz na ile te osoby są tych relacji świadome.

4. Cele programu:

Cel główny: Wdrożenie prawidłowych metod wychowawczych wobec dzieci w rodzinach dotkniętych lub zagrożonych przemocą domową

Cele szczegółowe:

- wzrost poziomu świadomości pedagogicznej w rodzinach na terenie powiatu skarżyskiego,
- poprawa funkcjonowania rodzin, zagrożonych przemocą domową,
- podniesienie świadomości społecznej dotyczącej zagrożeń płynących ze stosowania przemocy,
- podniesienie kompetencji osób zajmujących się problemem przemocy domowej.

Cele, zadania, realizatorzy, harmonogram, wskaźniki Programu

Cel główny: Wdrożenie prawidłowych metod wychowawczych wobec dzieci w rodzinach dotkniętych lub zagrożonych przemocą domową							
Cel szczegółowy	Zadanie do realizacji	Realizatorzy	Podmioty wspierające	Termin realizacji	Adresaci	Wskaźniki	Wartość w roku.....
1. Wzrost poziomu świadomości pedagogicznej w rodzinach na terenie powiatu skarżyskiego	Opracowanie i rozpowszechnianie informacji edukacyjnych w zakresie promowania właściwych postaw wychowawczych	PCPR/POIK	PPP, EK, organizacje pozarządowe	Ciągle, lata 2026- 2030	Rodziny-mieszkańcy powiatu skarżyskiego	Liczba rozpowszechnionych materiałów: - w formie papierowej - w formie elektronicznej	
	Praca koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w zakresie kształtowania prawidłowych postaw wychowawczych w rodzinach zastępczych	PCPR		Ciągle, lata 2026- 2030	Rodzice zastępczy	Liczba grup wsparcia Liczba rodzin zastępczych objętych wsparciem koordynatora rpz	
	Edukacja rodziców biologicznych,	PCPR				Liczba spotkań	

	których dzieci przebywają/ przebywały w pieczy zastępczej			Ciągle, lata 2026- 2030	Rodzice biologiczni, których dzieci przebywają/ przebywały w pieczy zastępczej	Liczba uczestników	
2. Poprawa funkcjonowania rodzin, zagrożonych przemocą domową	Zapewnienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa	PCPR/POIK	PPP, organizacje pozarządowe	Ciągle, lata 2026- 2030	Rodziny- mieszkańcy powiatu skarżyskiego	Liczba konsultacji	
	Realizacja cyklu spotkań dot. kompetencji rodzicielskich dla rodziców z problemami opiekuńczo- wychowawczymi w stosunku do swoich dzieci	POIK			Rodziny zagrożone przemocą domową	Liczba osób korzystających z poradnictwa	
	Prowadzenie programu korekcyjno- edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową	POIK		Ciągle, lata 2026- 2030 coroczna realizacja	Osoby stosujące przemoc domową	Liczba spotkań	
						Liczba uczestników	

3. Podniesienie świadomości społecznej dotyczącej zagrożeń płynących ze stosowania przemocy	Promowanie działań profilaktyczno-edukacyjnych poprzez organizowanie wydarzeń na terenie powiatu: konferencje, prelekcje, akcje promocyjne	PCPR/POIK	PPP, EK, organizacje pozarządowe	Ciągłe, lata 2026- 2030 Min. 1 raz w roku	Rodziny- mieszkańcy powiatu skarżyskiego	Liczba wydarzeń promocyjnych	
4. Podniesienie kompetencji osób zajmujących się problemem przemocy domowej	Organizowanie spotkań roboczych i spotkań o charakterze szkoleniowym z przedstawicielami instytucji, organizacji zajmujących się problematyką przemocy domowej oraz problemami opiekuńczo-wychowawczymi	PCPR/POIK	Organizatorzy szkoleń	Ciągłe, lata 2026- 2030 Min. 1 raz w roku	Przedstawiciele instytucji, organizacji zajmujących się problematyką przemocy domowej oraz problemami opiekuńczo-wychowawczymi	Liczba spotkań Liczba uczestników	

Użyte skróty: PCPR- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, POIK- Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej, PPP- Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna, EK- Wydział Edukacji, Promocji, Kultury, Sportu i Turystyki

5. Adresaci i realizatorzy Programu

Program skierowany jest do mieszkańców powiatu skarżyskiego, a w szczególności do:

- osób i rodzin z powiatu skarżyskiego doświadczających lub zagrożonych problemem przemocy domowej,
- rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- osób stosujących przemoc domową oraz świadków przemocy domowej,
- osób i instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej,
- społeczności lokalnej powiatu skarżyskiego.

Realizatorem Programu jest Powiat Skarżyski poprzez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Skarżysku- Kamiennej, Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej będący w strukturach PCPR oraz podmioty wspierające uczestniczące w realizacji zadań.

6. Źródła finansowania programu

Program będzie finansowany ze środków własnych powiatu, środków finansowych z budżetu państwa oraz środków pozyskanych z innych źródeł zewnętrznych.

7. Monitoring i ewaluacja programu

Realizacja Programu zakłada wdrażanie harmonogramu o charakterze ciągłym.

Monitoring Programu będzie polegał na zbieraniu informacji na temat postępów w jego realizacji, które w postać sformułowania wniosków i rekomendacji przedstawianych corocznie w miesiącu maju Radzie Powiatu Skarżyskiego wraz ze sprawozdaniem z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

Program jest dokumentem otwartym, co oznacza, że wnioski płynące z monitoringu i ewaluacji mogą posłużyć zmodyfikowaniu realizowanych działań oraz zaplanowaniu priorytetowych działań w kolejnym roku.

8. Zakładane rezultaty.

Poprzez promowanie i wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą domową oczekuje się zmniejszenia skali zjawiska przemocy domowej. Działania prowadzone w ramach Programu mają poprawić świadomość odbiorców oraz poprawić wydolność wychowawczą rodzin i pomóc im w prawidłowym funkcjonowaniu. Dodatkowym założeniem jest poprawa świadomości społeczeństwa i zmiana postawy wobec zjawiska przemocy domowej.

Propagowanie pozytywnych wzorców i wartości ma przyczynić się do rozwoju moralnego i społecznego rodzin w powiecie skarżyskim.

Literatura cytowana:

1. **Szymańska J.** *Programy profilaktyczne. Podstawy profesjonalnej psychoprofilaktyki*, Ośrodek Rozwoju Edukacji 2021
2. **Wrona G.** (2024) Najnowszy na rynku *komentarz do Ustawy z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz rozporządzenia Rady Ministrów z 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” z uwzględnieniem tzw. dużej nowelizacji czyli Ustawę z 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz niektórych innych ustaw.*
3. **Kliś, M. (2000).** *Zmienne pośredniczące w międzypokoleniowej transmisji przemocy wewnątrzrodzinnej.* W: R. Derbis (red.), *Jakość rozwoju a jakość życia*, Częstochowa, Wydawnictwo WSP.
4. **Mellibruda J.** *Przeciwdziałanie przemocy domowej* – Warszawa, 2009 Instytut Psychologii Zdrowia PTP.